

VÄESTÖLIITON ESITYKSET HALLITUSOHJELMAAN 8.5.2019

1. Suomi tarvitsee kestävästä väestöpolitiikkaa

Syntyvyyden lasku on ollut nopeaa ja se vaikuttaa yhteiskuntaamme rajusti. Se myös korostaa lapsi- ja perheystävällisen yhteiskunnan merkitystä. Perheenperustamisiässä nyt olevat ikäluokat ovat lykänneet ensimmäisen ja toisen lapsen hankintaa niin, että lapsiluku voi jäädä lopullisesti alhaiseksi. Lapsen saaminen on henkilökohtainen valinta. Yhteiskunnan on tuettava sitä, että jokainen voi toteuttaa oman lapsitoiveensa, perheellistyä voi monella tapaa ja erilaiset perhemallit ovat yhtä arvokkaita. Hallituksen on linjattava kestävästä väestökehityksen periaatteet, jotka pitävät sisällään toivotun väestörakenteen, syntyvyyden, ikääntymisen ja maahanmuuton – ekologinen kestävyys huomioiden.

Hallituskaudella:

- Valmistellaan Suomen kestävästä väestökehityksen periaatteet
- Osana lapsistrategiaa sitoudutaan perheen perustamiseen kannustavaan politiikkaan sosiaaliturvan, palveluiden, koulutusratkaisujen ja työelämän kehittämisessä
- Syntyvyyteen voidaan vaikuttaa kiinnittämällä huomiota lastenhankinnan ajoitukseen. Hedelmällisyysneuvonta saatetaan kaikkien perheellistymisiässä olevien ulottuville.
- Valtion ja kuntien omaa työnantajapolitiikkaa uudistetaan perheystävälliseksi ja toimitaan niin, että nuorille aikuisille luodaan pysyviä työsuhteita. Samaa pitkäjänteisyyttä on edistettävä myös yleisesti työmarkkinoilla.
- Parisuhteiden toimivuutta tuetaan monimuotoisilla julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palveluilla
- Otetaan kokeiluluonteisesti käyttöön korotettu äitiys/vanhemmuusavustus, joka annetaan lapsen vanhemmille rahamääräisenä nykyisen äitiysavustuksen lisäksi. Avustus voidaan sen suuruudesta riippuen suorittaa useammassa erässä lapsen kasvaessa. Vaihtoehtona tuelle tulee kyseeseen verovähennys tai palvelusetelit. Tulonsiirroilla voi tutkitusti vaikuttaa lasten ajoitukseen ja siten syntyvyyteen. Vasta merkittävä panostus etuuksiin on yhteydessä syntyvyyden kasvuun, esimerkkinä Kanadan vauva-bonus 1990-luvun lopussa oli suuruusluokaltaan satoja euroja 1. ja 2. lapsesta ja tuhansia euroja 3. lapsesta. Viro korotti vuonna 2017 suurperheiden lapsilisää 300 eurolla (perheessä vähintään kolme lasta).
- Vanhuksille annettava omaishoito otetaan osaksi ikääntyvän yhteiskunnan perhepolitiikkaa ja työelämän perheystävällisyyttä.

2. Suomi on lapsi- ja perhemyönteinen

Hallituksen tulee sitoutua laatimaan hallinnonalarajat ylittävä ja yhteiskunnan eri toimijat sitouttava lapsistrategia, joka perustuu lapsen oikeuksiin. Perheiden kokonaisvaltainen ja oikea-aikainen tuki on avain lasten eriarvoisuuden vähentämiseen. Tarvitsemme Suomeen lasten ja nuorten palveluita kokoavasti säätelevän lain, joka määrittelee yhteiset tavoitteet, vastuut ja mahdollistaa kunkin lapsen ja nuoren sekä perheen räätälöidyn tuen. Päätösten lapsivaikutusten arvioinnista tulee tehdä lakisääteistä.

Väestöliiton Perhebarometrissa 2018 perheet kaipaavat lisää joustavuutta työn ja perheen yhteensovittamiseen, perhetukiin ja -vapaisiin. Perhevapaaudistuksen tulee lähteä perheiden tarpeista, helpottaa työn tai opiskelun ja lastenhoidon yhdistämistä ja edistää tasavertaista vanhemmuutta. Uudistus tulee toteuttaa niin, että joustoja lisätään, ansiosidonnaista vanhempainvapaata pidennetään ensisijaisesti isän osuutta kasvattamalla eikä perheiden tilannetta heikentämällä.

Lapsiperheköyhyyttä on vähennettävä kehittämällä yleistä lapsilisäjärjestelmää sekä kohdentamalla tukia erityisesti pienituloisimmille perheille.

Maahanmuuttajien perheenyhdistämistä on helpotettava niin, että tulkintaa tulorajoista kohtuullistetaan ja yksintulleilta alaikäisiltä poistetaan toimeentulovaatimus.

Hallituskaudella:

- Laaditaan parlamentaarisesti vaalikauden ylittävä lapsistrategia ja sen toimeenpano-ohjelma
  - Jatketaan lasten, nuorten ja perheiden palvelujen uudistamista lapsi- ja perhelähtöisiksi sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen sekä järjestöjen yhteistyönä. Tuodaan tuki lasten ja nuorten arkeen. Lapsiperheiden monipuoliset palvelut on koottava perhekeskuksiin, jotka tarjoavat vanhemmuuden tukea matalalla kynnyksellä.
  - Vahvistetaan perheiden digipalveluita, joiden avulla voidaan kohentaa ajasta ja paikasta riippumatonta tuen saantia
  - Varmistetaan vaativaa ja monialaista apua tarvitsevien lasten ja perheiden hyvinvointia kehittämällä osaamis- ja tukikeskuksia
- Työelämää kehitetään perheystävällisyyden näkökulmasta tekemällä työelämän tasa-arvoselvitys, mahdollistamalla pienten lasten vanhemmille joustava työaika sekä osa-aikatyön mahdollisuuksia
- Perhevapaita uudistetaan siten, että perheillä on enemmän päätäntävaltaa niiden käytöstä, esim. niitä on voitava pitää myös osa-aikaisena ja useammassa jaksossa. Samalla vanhempainpäivärahan korvaustasoa nostetaan ja kestoja pidennetään lisäämällä isille varattua kiintiötä.
- Sosiaaliturvauudistuksessa etsitään kiireellisesti ratkaisut lapsiperheköyhyyden poistamiseen mm. lapsilisäjärjestelmää kehittämällä: lapsilisä ulotetaan siihen, kun lapsi täyttää 18 vuotta, vähävaraisille vanhemmille annetaan 200 euron

lapsilisäkorotus, opiskelijavanhemmille annetaan korotus lapsilisään ja selvitetään monilapsisten perheiden toimeentulokysymykset.

3. Nuoret tarvitsevat tukea hyvinvointiin

Nuorten syrjäytymisen ja uupumisen ehkäisy on otettava keskeiseksi painopisteeksi hallitusohjelmassa. Nuorten hyvinvointiin liittyvät asiat ovat tällä hetkellä jakautuneet monen hallinnonalan kesken ilman, että niitä koordinoidaan järkevästi. Tähän on löydettävä ratkaisut niin, että myös lasten ja nuorten palvelut ja tuet muodostavat jatkumon, nuorten koko perhettä tuetaan ja palvelut kannattelevat hyvää arkea eri elämänvaiheissa.

Vaikka valtaosa nuorista voi hyvin, lapsiperheiden pitkään kestänyt eriarvoistumiskehitys näkyy nyt mm. erilaisten riskitekijöiden vahvana kasautumisena joukolle nuoria. Nuoren huono-osaisuus näkyy niin nuorten terveydentilassa, elämäntavoissa, opiskelussa kuin työllistymisessä. Hyvät ja saavutettavat seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ovat tärkeä osa nuorten hyvinvointia. Hallituksen on turvattava maksuton ehkäisy jokaiselle alle 25-vuotiaalle. Tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja hedelmällisyydestä on tarjottava osana seksuaalikasvatusta kaikille nuorille.

Myös sukupuolten väliset koulutus- ja osallisuuserot kasvavat; pojilla ja miehillä on tyttöjä ja naisia suurempi syrjäytymisriski. Hallituksen on tuettava jo varhaisessa vaiheessa erityisesti poikien ja nuorten miesten osallisuutta, koulutusta ja työllistymistä erityisen toimenpideohjelman avulla. Voimavarojen lisääminen perusopetukseen ja toisen asteen maksuttomuus ovat osa tarvittavien toimenpiteiden kokonaisuutta.

Hallituskaudella:

- Hallitukseen valitaan edelleen perheministeri, joka koordinoi lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä toimia
- Laaditaan perusteellinen selvitys maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttamiseksi ja ryhdytään sen pohjalta toimenpiteisiin
- Laaditaan toimenpideohjelma poikien ja nuorten miesten osallisuuden vahvistamiseksi
- Toteutetaan maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille.

4. Seksuaalioikeudet kuuluvat kaikille

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien yhdenvertaista toteutumista tulee määrätietoisesti tavoitella niin palveluiden kuin lainsäädännönkin tasolla sekä Suomessa että muualla maailmassa.

Suomen translaki eli laki transeksuaalin sukupuolen vahvistamisesta on uudistettava ja korvattava sukupuolen moninaisuuden tunnustavalla, ihmisten itsemääräämis- ja ihmisoikeudet turvaavalla lainsäädännöllä.

Suomen kehitysyhteistyömääräraha on nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja tasa-arvon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja seksuaalioikeuksien on oltava suomalaisen kehityspolitiikan painopiste.

Hallituskaudella:

- Säädetään Suomeen translaki
- Kehitetään seksuaalikasvatusta ja seksuaaliterveyspalveluita lisääntymisterveyttä koskevalla tiedolla
- Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman edistäminen pidetään uuden hallituksen tärkeimpänä kehityspoliittisena painopisteenä. Nostetaan kehitysyhteistyömäärärahat 0,7 %:iin bkt:sta
- Suomen tulee laatia globaali poliittinen vaikuttamissuunnitelma, jolla se systemaattisesti ja rohkeasti edistää tasa-arvotavoitteita eri foorumeilla. Suomen panosta tarvitaan erityisesti seksuaalioikeuksien edistämiseen.

Syvenny esityksiimme tarkemmin tutustumalla v[aikuttamistyöhömmme](#) sekä [eduskuntavaalitavoitteisiimme 2019](#).

Lisätietoja: toimitusjohtaja Eija Koivuranta, Väestöliitto, 050 574 1775, eija.koivuranta@vaestoliitto.fi